



# Steden en staten



## DIT WEEET JE NU!

### LES 1 LANDBOUW EN HANDEL

In de middeleeuwen verbetert de landbouw. Met een ijzeren ploeg wordt de grond dieper omgespit.

En met een haam kan een paard de ploeg beter trekken.

De boeren ontginnen stukken natuur. Twee delen zaaïen ze in. Het derde deel blijft leeg. Zo blijft de grond langer vruchtbaar. We noemen dit het drieslagstelsel.

Een stad kan een recht of een privilege kopen, bijvoorbeeld muntrecht. De stad mag dan een eigen munt hebben. Geldwisselaar is in deze tijd een belangrijk beroep. Hij weet wat munten waard zijn. En hij controleert of munten niet zijn gesnoeid, of er geen stukjes afgehaald zijn.

Een groep steden vormt samen de Hanze. Ze beschermen elkaar en spreken af welke maten en gewichten ze gebruiken. Schepen vervoeren spullen tussen deze steden. Zo'n schip is bijvoorbeeld een kogge.



Met een haam kan het paard de ploeg beter trekken.

### LES 2 HET BOURGONDISCHE RIJK

Door gebieden te veroveren, te kopen of door een huwelijk worden de hertogen van Bourgondië baas van de heerlijkheden Brabant, Vlaanderen en Holland. Ze verhuizen zelfs van Bourgondië naar Brussel. Zo ontstaat het Bourgondische rijk.

Tijdens de Blijde Inkomst beloven de poorters trouw aan de hertog. In ruil daarvoor belooft de hertog dat hij geen oorlog voert zonder overleg met de steden. De steden in Vlaanderen komen toch in opstand. Ze winnen en verzamelen de gouden sporen van de ridders. De veldslag heet de Guldensporenslag.

De hertogen zijn rijk en dat laten ze graag zien. Ze laten schilderijen maken, bijvoorbeeld door Jeroen Bosch. Rijke poorters mogen niet dezelfde kleding dragen als de hertog. Ze moeten zich aan de kledingvoorschriften houden.



De heerlijkheden beloven trouw aan de hertog.

### LES 3 DE MACHT VAN DE KERK

Kerken worden op een nieuwe manier gebouwd. Ze hebben hoge ramen met glas-in-lood en hoge muren. De muren worden stevig gemaakt met luchtbogen en steunberen. Deze manier van bouwen noemen we gotiek.

De paus is de baas van de kerk. Hij noemt mensen die niet geloven in wat hij zegt kettters. Met kruistochten probeert de paus deze kettters te bestrijden.

Mensen die willen dat hun zonden worden vergeven, kopen aflaten. Daar verdient de Kerk veel geld mee. De poorters betalen belasting aan de koning. Van dat geld kan de koning huurlingen betalen die voor hem vechten.



De kathedraal Sint-Jan in 's-Hertogenbosch.